

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Extrema Vnctione. Liber Sextus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

at non potest fieri nomine Defuncti, id quod Defunctus nequaquam mandavit.

Dices. Quid faciet igitur hæres, si fortè cum hæreditate ipsi adveniat aliqua Defuncti Bona, quæ ipsi constat esse aliena, Dominumque inveniri non posse? Respondeo. Quærat ipse nomine proprio Bullas, vel Compositionem, ut dixi §. 4. nu. 3.

7. Inquires Secundò. Circa conditionem tertiam, Quæ fuerunt ablata ex confidentia hujus Bullæ, & Dominus ignoratur, si non sunt capacia compositionis, cuinam restitui debent.

Respondeo. Pauperibus, vel locis piis, inter quos pauperes rectè nominentur Animæ Purgatorii, & suffragiis; ut etiam ipsa Monasteria, & ipsi item Religiosi in particulari. Illa enim sunt loca pia, hi sunt, verè Pauperes voto paupertatis adstricti, si illud ritè servent. Pauperibus,

n Mend. dis. 34. c. 4 nu. 59. b Idem dis. 35. c. 10. n. 66.

inquam, vel locis piis deberent ex se ea restitui, ut disposuit Alexander Pontifex & alibi c. Lib. 8. à me adductus. Decal. 4. c. 1. §.

8. Dico, *ex se*, nam quia in hac Bulla disponit Pontifex, ut ablata ex dicta confidentia applicentur in totum ad hujus belli subsidium, ideo ita debere sub peccato mortali applicari, & non dari pauperibus, vel piis locis docet d. Trullench. ubi tamen viget consuetudo sic applicandi, ubi enim ea consuetudo non esset, abrogata judicaretur hæc dispositio. Verum tantum rigorem peccati mortalis negat Bardi, quia in Bulla non est verbum inducens obligationem sub mortali, & ex alia parte mutare unum opus pium in aliud item pium, id est, quod deberet dari expeditioni huic contra Infideles, dare Pauperibus, non est (nisi aliud addatur) materia gravis saltem, ut plurimum. Atque hæc de Bulla compositionis breviter scripsisse, sufficiat.

Finis Tractatus Bullæ Cruciatæ.

Laus Deo, Beatissimæ Deiparæ, ac Beato Aloysio, Patrono meo, cujus hodie 21. Junii diem Festum colimus.

LIBER SEXTVS
DE
SACRAMENTO
EXTREMÆ-VNCTIONIS.

SACRAMENTUM Extremæ-Unctionis, est Unctio exterior facta cum oleo benedicto in sensibus corporis infirmi à Presbytero, sub præscripta forma verborum, ad auferendas Reliquias peccatorum, & corroborandum infirmum contra omnia mala, quæ solent tempore mortis imminere. De illa ergo latè Theologi tractent, nos ea, quæ sunt Praxi scitu necessaria, sic breviter expedimus.

LIBRI

a Leand.
tr. 4. de
Extr. Vn.
d. 2. q. 11.

8. Huic sententiæ Emmanuelis favet Leander a dicens, post longam consultationem cum multis Theologis, fuisse resolutum, ut suppartem prædictum Oleum vetus non peccare mortaliter.

b Leand.
loc. cit.
c Castrop.
de Extr.
Vncl. p. 3.
nu. 12.

9. Verum Bonacina, Possevinus, Zambrianus apud eundem Leand. sustinent, esse peccatum, uti Oleo alterius anni, licet non explicent, peccatum mortale sit, an veniale. Et quidem Leander b loc. cit. ait, hos dicere, esse peccatum mortale, sed Castrop. e ait, hos non explicare, an hoc peccatum mortale sit. Quinam ex his duobus Doctoribus verius referat, videat, qui otiosus est.

Denique Castropalaus loc. citat. sic habet. Cum gravis sit materia; uti Oleo veteris anni, si præceptum adfit, culpam gravem constituere debet. Hæc ille, sed non explicat, an huiusmodi præceptum adfit.

Ex his vides cur ergo num. 7. dixi subesse periculum mortaliter peccandi, &c.

10. Sed, quando erit iudicanda urgens necessitas, ita ut omne peccatum evitetur? Respondeo, quando timeatur præpropera infirmi mors, ut item, quando de ea dubitatur, quia in dubio favendum est periclitanti: quod iudicium, vel Medicus, vel prudens Vir dabit, & quidem benignè potius, quam rigorosè. In his ergo eventibus, si tempus non suppetat conquirendi novum, utere veteri sine scrupulo.

§. II.

Materia proxima.

1. Proximam materiam dant quinque sensuum unctiones ex prædicto Oleo benedicto. Non enim probo sententiam aliquorum, quos *preferunt* (sed *reijciunt*) Suarez, d. *Suar. T. d* & Bellarminus, e putantes sufficere unctionem cujuslibet partis corporis: sic enim non verificaretur hujus Sacramenti forma, quæ, ut videbimus, sensus ipsos exprimit signa-
e *Bellar. li. 12.*

2. Dixi (quinque sensuum) nempe Oculorum, Aurium, Narium, Oris, Manuum; intellige, vel locorum his sensibus viciniorum, si fortè quis aliquo ex his careat. Quare unctionum, seu lumborum; & unctio pedum, non sunt de necessitate Sacramenti; imò in fœminis, illa in renibus, propter de-

centiam, semper omittenda est, & etiam in viris, quando difficulter moveri situ possunt, illa autem in pedibus, solum, ibi est exhibenda, ubi fert consuetudo, ut utrumque cum aliis notat Castrop. f

3. Cum autem dictum est (oculorum, aurium, &c.) non ita intelligo, quasi sentiam ex necessitate Sacramenti injungendos esse utrosque Oculos, utrasque Aures, &c. satis enim est ad valorem: unum Oculum, unam Aures, &c. injungi: unde in casu necessitatis, id est, periculi præproperæ mortis, vel similis, unus ex singulis est injungendus. Dico, in casu necessitatis. Nam, quia gravis hæc res semper visa est Ecclesiæ, erit mortale extra necessitatem utrosque sensus non inungere. f Castrop. T. 4. de Extr. Vncl. p. 3. nu. 3.

4. Quamvis autem Castropalaus g doceat, hoc Sacramentum nunquam esse incipiendum ministrari, si timeatur, non posse omnes quinque unctiones perfici, tamen hoc ipse idem limitat pro casu necessitatis, adducitque Layman, aliosque. Nam quando nullum (inquit) Sacramentum ægrotus suscepisset, timereturque decessurus ante finitas quinque unctiones, posset (addo ego, & deberet) sub conditione infirmus inungi in sensu magis obvio v. gr. in Capite, pronunciante Sacerdote formam experimentem quinque sensus, sic. *Per istam Sanctam Vnctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid per auditum, odoratum, gustum, & tactum deliquisti.* Neque hoc est contra Doctrinam num. 1. allatam ex Bellarmino, nunc enim cogor à necessitate providere infirmo, si fortè possim, &c.

5. Tandem moneo, unctionem singulorum sensuum tantam requiri, quanta sufficit, ut sit sensibilis, quamvis per unam guttulam, seu stillulam fiat, quia solum requiritur, ut verè possit dici sensus inunctus, ad quod quælibet sensibilis certè sufficit.

§. III.

Forma Extremæ-Vnctionis.

1. Forma hujus Sacramenti sunt verba deprecaroria, & invalida essent sive indicativa, sive imperativa; (quidquid aliqui pauci contradicant) quia in Orationis modum hoc Sacramentum instituit Christus

Itus Dominus, ut habetur Jacobi §. orent super eum, &c. Ea autem est hujusmodi per singulos sensus.

Ad Oculos, Per istam Sanctam Unctionem †, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quidquid per visum deliquisti. Amen.

Ad Aures. Per istam Sanctam Unctionem, † & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quidquid per auditum deliquisti. Amen.

Ad Nares. Per istam Sanctam Unctionem, † & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quidquid per odoratum deliquisti. Amen.

Ad Os, compressis labiis. Per istam Sanctam Unctionem. † & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quidquid per gustum, & locutionem deliquisti. Amen.

Ad Manus. Per istam Sanctam Unctionem, † suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quidquid per tactum deliquisti. Amen.

Ad Pedes. Per istam Sanctam Unctionem, † & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus, quid per gressum deliquisti. Amen.

Ad Lumbos, seu Renes. Per istam Sanctam Unctionem, † & suam piissimam misericordiam, indulgeat ubi Deus, quidquid per lumborum delectationem deliquisti. Amen.

2. In prædicta forma puto probabilis, de a necessitate, seu essentia Sacramenti, non esse illud (Sanctam,) nec illud (per suam piissimam misericordiam) multò minus illud. Amen. Nam cætera certum sit, esse de essentia; & omnia, ut jacent (excipio illud, Amen) esse de præcepto gravi, ut notat rectè Suarez. b

Tanquam verius item puto, essentiale esse, cuilibet unctioni, suam formam distinctè repetere, nec sufficere, quinque unctionibus celeriter peractis, unicam formam: omnes sensus complectentem exprimere, in hunc modum. *Per istam Sanctam Unctionem, † & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus, quidquid per visum, auditum, odoratum, gustum & tactum deliquisti*, solum igitur sub conditione id fieri poterit, quando timetur ocior mors, ut modo: §. 2. num. 4. significavi.

3. Invocatio explicita Trinitatis seu ejus expressa mentio, nec necessaria est, nec con- c *Castrop. tr. 4. de Ext. Vnct.*

Unctionem item expedire per modum Crucis, † quamvis sit consuetum, tamen non est d, nec de necessitate Sacramenti n. 5. nec de præcepto gravi, unde, præciso condemptu, & scandalo, quod certè rarum est, id omittere, peccatum mortale non d. 40. sect. 2. n. 5.

4. Si necessitas urgeat, ut si infirmus timeatur decessurus sine hoc Sacramento, adhiberi possunt plures Sacerdotes, quorum singuli suas unctiones peragant, verum singuli sub suis formis, nullo enim modò potest alter ungere, & alter formam proferre. Lege Suarium. e

5. Si Sacerdos non possit progredi ad periciendum hoc Sacramentum, supplenda ab alio Sacerdote esse, quæ restabunt, rectè cum Divo Thoma, aliisque monet S. a. f

§. IV.

Modus, seu Solemnitas administrandi Extremam-Unctionem.

1. **P**arochus, vel ejus jussu Sacerdos superpelliceo, & stola indutus (secus fore mortale, & potius, si vestes non suppetant, omitti debere Extremæ-Unctionis Collationem, asserit Suarez, g sed nequaquam debere omitti, docet Quintanadu. h Cum quo sentio, quia in hoc Sacramento levis judicandus est defectus vestium, quare illæ cedere h solidæ decumbentis utilitati debent) Sacerdos inquam, sic indutus, atque associatus Clerico, potest uti Laico, potest nullum ad vocare, si in promptu is nequaquam sit, ut notat Layman i) ingreditur in locum ægro- ti, eundemque, confiteri se sacramentaliter volenti, libenter audit, cum preces antecedentes ad Sacram Unctionem devotè fundit, quas preces, non posse sub peccato mortali omitti, nisi urgente necessitate, putant Quintanadu. & Bonacina. Addo libens, & nisi excuset parvitas materiæ, ut si ex illis modica pars omitteretur. Mox Psalms Pœnitentiales, ac Litanias, quæ solum sunt sub consilio, recitari genibus flexis ab astantibus curat, dum ipse interium infirmi sensus digito inungit ad modum

Castrop. tr. 4. de Ext. Vnct. n. 5.

Castrop. de Extr. Vnct. diff. 19.

c *Castrop. tr. 4. de Ext. Vnct. n. 5.*
d *Suar. t. 4. in 3. p. 40. sect. 2. n. 5.*
e
f *Suar. l. c. disc. 44. sec. 2. c. 3.*
g *Conwick d. 19. d. 9. sine Hurt. de Extr. Vnct. diff. 19.*
h *S. a. Ext. Vnctio. q. 10.*
i *Laym. lib. 5. tr. 8. c. 8. n. 3.*

Crucis : quam autem Crucis efformationem non esse sub præcepto modo docuimus , peractaque qualibet Unctione , ipsi idem inuncta loca tergit gossipio, vel stupa, vel lana, vel simili , illa mutando ad singulas unctiones, quæ in vase mundo reponit, ad ea comburenda, combustionis cineres in Sacarium projecturus. Denique recitat Orationes consequentes ad Sacram Unctionem, sub eodem peccati mortali onere, (nisi necessitas excuset, vel parva materia) sicuti diximus de similibus Orationibus antecedentibus.

a Quintanad. de Extr. Vn. sing. 5. n. 4.

1. Hoc Sacramentum ministrare sine lumine, non esse peccatum, bonum est scire, ut rectè notat Quintanad. n.

3. Superiunt tres quæstiuncula. Prima, quonam digito hæ unctiones sunt expediendæ?

Secunda, Quæ pars manus ejus, qui non est Sacerdos, est inungenda, exterior ne, an interior, quam volam appellamus? Ejus, inquam, qui non est Sacerdos, nam omnes scimus rituale Romanum reformatum præscribere, ut Sacerdotes (quia jam fuerunt in volamans Sacro Chriismate uncti) in exteriore manu inungantur, dum eis Extremæ-UNCTIONIS Sacramentum ministratur.

Tertia, Quid de inversione Ordinis Unctionum?

4. Respondeo, Si de valore Sacramenti loquamur, Primò, quocumque digito ejusmodi Sacra Unctio exhibeatur; Secundò, quæcumque pars manus inungatur; Tertiò, à quocumque sensu, mutato Ordine, incipiarur, validum erit Sacramentum; quia cum sic jam adsit unctio à Christo instituta, adest jam, quod est de substantia: neque enim credibile fit, Christum Dominum voluisse, valorem tanti Sacramenti à circumstantiis tam levibus dependere.

5. Si verò loquamur de licito usu, puto, non esse saltem mortale, quocumque digito exhibere unctionem, vel exteriorem manum non Sacerdotis jungere, quia hæc duo levia sunt.

b Castrop. de Extr. Vnct. p. 3. n. 11.

6. At invertere ordinem Unctionum, ita ut prius ungantur aures, quam oculi, &c. esse grave peccatum. docet Castropalaus b his verbis: *Grave est peccatum, utpotè contra Ecclesie consuetudinem, ordinem invertere* (hoc est, si prius ad aures deinde in oculis, &c. Unctio fieret) ut ex communi docet Suarez.

tom. 4. in 3. p. d. 4. sect. 2. fine. Emmanuel Sà V. Extrema- Unctio. nu. 12. Bonacina aliis relatis d. 7. de Sacramentis quæst. unica p. 5. num. 20.

7. Profectò animadvertito, etiam doctissimos viros, labi interdum, in adducendis Authoribus, sive ob Amanuensium, sive ob Typographorum incuriam; Legi locum Suarii à Castropalao citatum, ubi, non, (*grave*) sed (*aliquod*), esse peccatum dicitur: At illud (*aliquod*) satis minus est, quam illud (*grave*). Legi Emmanuelem Sà, tum Genuinum, tum expurgatum in Editione Romana; qui nec numero 12. citato à Castropalao, nec in toto verbo *Extrema- Unctio* hujus rei meminit. Legi Bonacina, qui loco ab eodem citato, solùm docet; Ordinem in unguendis quinque sensibus, non esse necessarium, necessitate Sacramenti, quia, mutato ordine, ad huc completa manet significatio, at, de necessitate præcepti, ne verbum quidem.

8. Ego, si me consulis, puto, non esse mortale; Excipe semper contemptum, & scandalum, quæ certe rarò hic contingere possunt. Ratio est, quia, ut in simili dictum est sæpius, hæc non est tanta variatio, ut mortalem culpam parere possit. Meritò ergo dixit Suarez, esse aliquod peccatum, id est, veniale; & fortasse citatus Castropalaus non discedit ab hac sententia. Cum enim illud (*grave*) non rarò à Doctoribus e usurpetur pro gravi in genere peccati venialis, possumus opinari, Doctissimum Castropalaum voluisse dumtaxat notare, peccatum hoc non fore ex peccatis venialibus levibus, sed in genere venialium, esse ex gravibus.

C A P U T II.

De subjecto hujus Sacramenti.

1. **I**S, qui validè, & licitè potest Extremam-UNCTIONEM recipere, est Homo Viator baptizatus; Ufus rationis compos; In gratia existens, seu putans in eadem existere; Graviter infirmus, & denique: Qui in eodem periculo hoc idem Sacramentum non susceperit. Illustrémus singula.

§. I.

Viator.

2. **N**on ergo mortuus hujus est Sacramenti capax. Ei autem, de quo dubitatur, an expiraverit, non nisi sub conditione dandum est. Immo supra dixi, ab eo conferendo abstinendum esse, si prævideatur infirmus esse moriturus, antequam quinque unctiones perficiantur, nec sit casus necessitatis, juxta ibidem dicta.

§. II.

Baptizatus.

3. **C**athecumenus, & multò magis infidelis Extremæ-Uinctionis capax non est, quia Baptismus re ipsa susceptus, qui est Sacramentorum Ianua, necessariò præcedere ad illam debet. Si autem accedat, aliquem graviter infirmum baptizari in fine vitæ, statim à Baptismo, extremè ungi poterit.

4. Quamvis autem ex congruentia soleat dicto baptizato in fine vitæ porrigi Viaticum prius, quam ei conferatur Extrema-Uinctio, tamen cum hæc sint Sacramenta, quorum utrumvis ab alio non dependet, necesse non est, sub

§. III.

Ufus rationis Compos.

1. **N**on quidem, quod actu ratione utatur, sed quod usum rationis habuerit. Undè licet Infantes, perpetuoque amentes, invalidè inungantur; Pueri tamen septennes, cum supponantur usum rationis obtinuisse, validè, & heritè ununtur. Non est autem necesse, ut mortaliter peccare, potuerint, cum sit satis, si potuerint, venialiter. Quare non sunt laudandi Episcopi, qui requirunt, puerum excessivè pubertatem. Et quamvis, juxta aliquorum probabilem sententiam, his septem annorum Pueris non liceat, dare Viaticum, pro quo suscipiendo expectandus est decimus Circiter annus; tamen licebit, debebitque dari Extrema-Uinctio, quia hæc sunt Sacramenta disparata, & Extrema-Uinctio non

requirit tantam discrecionem, quantam illorum opinio requirit ad sumendam Euchari-
stiam. Dixi (*juxta aliquorum sententiam*) nam ego sustinui e posse, & debere, etiam his, dari *c. In opus-
cul. meth.*

2. An autem satis sit ad validam, licitamque unctionem, solum posse peccare, saltem venialiter, unde licitum sit, si ve pueris septenni-
bus, si ve aliis illam conferre immediatè post Baptismum, quando moraliter certum est, nondum eos, ne venialiter quidem peccasse, duplex est sententia. Affirmat Suarez, d. alii-
que innuunt, quia solum requirunt poten-
tiam peccandi. Negat Io. Sanchez e cum aliis, num. 8.
quia sic non verificaretur forma hujus Sacra-
menti, quæ dicit, Indulgeat tibi Deus quid-
quid peccasti, &c. *Leand. dif. 3. de Extr.*

3. Utraque sententia, saltem propter au-
thoritatem Doctorum, est probabilis: unde Io. Sanc. in
fit, ut probabile sit, & probabile item non sit, *selec. d. 27*
Beatissimæ Virgini ministratum fuisse hoc n. 18. *et*
Sacramentum. *19. quem*

Si dubitetur, an puer usu rationis polleat? sequitur
poterit, & debet ecclesiasticè inungi, sed *Leand. l. c.*
sub conditione. Ita Ioan. Sanchez f. Addens, cum aliis.
negotia, in quibus nihil amittendum time-
tur, sed potius lucrum speratur, aucter esse *in sel. d. 17*
tractanda. *nu. 17, Le-*

Accedamus nunc ad Phreneticos. Qui post
usu: rationis in Phrenesim, vel in amen-
tiam inciderunt, hoc Sacramento frui posse, *3. qu. 3.*
certum est. Nec enim est opus, ut expressè in-
firmus illud, dum sanæ esset mentis, petierit; *p. tr. 4. re.*
cum sufficiat, vel aliquid dedisse petitionis 169.
signum, vel solum esse Fidelem, de quo
præsumitur velle, saltem in mortis articulo
ritu Christiano decedere, & de quo non con-
stet, esse in mortali, modò mox explicando
§. seq. n. 2.

Cavendum tamen semper est, ne, quoad
Phreneticos, sit periculum irreverentiæ, eo-
enim existentè, non erunt ungenti.

§. IV.

In gratia existens, seu putans, &c.

1. **C**um hoc Sacramentum sit Vivorum, ut
gratiæ in suscipiente. Quòd si quis bona fide
putans se esse in eo statu, tamen re vera sit in
mortali, hoc peculiare habet hoc Sacramen-
tum, *ann. 19.*

Gg 3.

*g. In opus-
cul. meth.*

comm. c. 1.

§. 1. juncto

lib. 1. de

Sacr. in

gene. Sup.

c. 3. §. 2. n.

4. & vide-

ri potest.

Coninc.

dis. 19. de

Ext. Vnct.

ann. 19.

*B. Suar. de n. ubi ab alio non dependet, necesse non est, sub b
Ext. Vnct. tanto rigore ejusmodi ordinem custodire.
d. 44. §. 1.
n. 8.*

rum, ut in omnium sententiâ cum attritione illud mortale remittat; nam propterea dicitur, auferite Reliquias peccatorum, id quod pluribus explicanti Theologi.

2. Huc ergo pertinent peccatores, de quibus notat Primò. Coninck a si post peccatum commissū, v. g. post duellū, tempus superfuit, quo vulneratus pœnitere potuit, præsumendum esse, saltem per attritionem pœnituisse, nisi contrarium clarè constet, quod certè clarè constare, difficile est. Quare, si sit à sensibus abalienatus, unde non possit, nec conteri, nec sacramentalem Absolutionem cum attritione suscipere, erit regulariter per Extremam-Unionem reficiendus, quia regulariter præsumitur attritus, & non potest de statu actiua-
b In opus-
cul. meth.
comm. c. 5.

3. Notat Secundò Sã, c suscipientem hoc Sacramentum, non debere esse excommunicatum, nam propterea, si sit, vel si timeatur esse ejusmodi, erit, prius, siue absolute, siue sub conditione, si indiget, absolvendus; pro eo enim articulo quilibet Sacerdos hanc absolvendi potestatem habet, eo modo, & cum iis oneribus, quæ supra à pluribus explicuimus.

4. Dices, Si suscepturus hoc Sacramentum debet existere in gratia, ut dictum est num. 1. quo modo ad administrandum illud infirmo alienato à sensibus, de quo solum nunc est locutio, satis est mihi ministranti, si illum attritum dumtaxat esse præsumam?

5. Respondeo, hunc nodum solvit Suarez ego indicavi, dum eodem numero primo dixi, (vel bona fide putans se esse in gratia.) Cū enim dictus Suarez sibi, sic objecisset. Fidelis non potest licitè accipere hoc Sacramentum cum sola attritione cognita: ergo, nec Minister potest licitè dare; Cum, inquam, sic objecisset, ita respondet. Vtique potest, quia, si conferat, Sacramentum non carebit effectu suo. Diximus enim supra, Sacramentum hoc facere de attrito contritum, quoties suscipiens non peccat de novo in eius susceptione. Sed ille recipiens de quo loquimur, non peccat de novo, nam ratione talis status, in quo est à sensibus destitutus, est incapax novi peccati, & aliàs supponitur attritus, quo pacto absulit obicem gratiæ, ergo sit contritus virtute hujus Sacramenti, recipit que gratiam, & consequenter Minister illi hoc Sacramentum conferre dignè poterit. Hæc Suarez.

§. V.

Infirmus.

1. Eiusmodi sunt omnes ii, qui ex vulnere (quidquid aliqui dicant, qui volunt, ut præter vulnus, morbus aliquis accedat) qui ex morfu Viperae, vel rabidae Cånis, ergo etiã, qui ex veneno quocumque, qui ex senio, qui ex humorum inordinacione, qui ex naturæ debilitate, ut etiã mulieres, quæ ex prægnatione, vel puerperio; Omnes, inquam, hi, si iam mortis probabili periculo esse, juxta prudentis, & quidem benignum judicium, iudicantur, possunt Extremam-Unionem suscipere, etiã si in lecto non jaceant.

2. At verò, Qui mortis supplicio sunt afficiendi, qui periculosam navigationem aggressuri, qui ad prælium quantumvis atrox præparantur, nec licitè, nec validè eamdem Unionem suscipient, quia, ut sic non sunt infirmi.

Imò Suarez f sustinet, non solum illicitam, sed invalidam esse collationem hujus Sacramenti factam infirmo, qui prudenti judicio non periclitatur, quod certè probabile est: quia hoc Sacramentum institutum est pro fine vitæ. Sed est etiã probabile, esse validã, & licitam, ut sustinet Coninck g quia Tridentinum h dicit, hoc Sacramentum conferendum esse Infirmis, præsertim periculosè h Trid. decumbentibus. Notandum enim est illud (præsertim) quod indicat posse, quoad valorem, etiã aliis infirmis.

3. Quid, si sit dubium, an infirmus sit in dicto periculo? Resp. etiã in prædicta sententiã Suarii, ministretur, (ait Capeavilla i) i Cap. huic Extrema Unctio. Sed expectetur (inquit Castropalaus k) donec constet de periculo. Utraque sententiã est probabilis, sed prior magis est animæ favens, adeoque licentius excipienda.

4. Et quidem adverte, etiã in prædicta Suarii sententiã, (quam certè esse in praxi sequendam, & non illam Coninck, ipse usus Fidelium communis ostendit) periculum esse expectandum, non verò vitæ desperationem. Nam concursus est Theologorum vox, Extremam-Unionem esse conferendam, quando sensus, & mens recipientis vigent, ut animarum reverenter, & cum majore dispositione recipia-

recipiatur. In quo tamen rigorose loquitur

2. *Cathechismus. a Gravissimè, inquit, ii peccant, qui illud tempus aegroti unguendi, observare solent, cum iam, omni salutis spe amissa, vita, & sensibus carere incipiat.*

3. *Ejusmodi dictum lenit Quintanaduenas b dicens, ad mortalem culpam incurrendam, requiri, ut tanta dilatio, dedita opera, & ex negligentia fiat.*

4. *Adhuc mitius Suarez & Ministri (ait) cucusuar. l. c. rare debent, ut hoc Sacramentum detur Fidelibus, dum sunt sui compotes. An vero hoc ita sit necessarium, ut cadat sub preceptum. Auctores nihil dicunt, neque ego facile hanc obligationem imponam, saltem sub gravi culpa. Hactenus Suarez, lege tamen exceptionem mox num. 8. ponendam.*

5. *Hæc quoad Ministros: Sed quid de ipso infirmo, obligaturne sub mortali ad hoc Sacramentum suscipiendum.*

6. *Respondeo, communem esse opinionem solum obligari sub veniali, quia hoc non est Sacramentum necessarium: Excipe, Primò, quando ex contemptu omittat, vel cum gravi scandalo, quod certè non adest solum ex eo, quòd infirmus requisitus, velit differre ad tempus commodius; sed adesset, inquit*

7. *Coninck, d & Laymam, e quando requisitus ex nulla causa noller, unde astantes (ait 10. n. 30. Layman) conciperent, illum esse hæreticum, vel ob hominis auctoritatem, ad vilipendendum hoc Sacramentum, moveri possent. De Vn. cap. 7. nique Hurtadus f notat, rarum esse, quòd sequatur ejusmodi grave scandalum ex mera officii missione.*

8. *Excipe Secundò, quando aliud Sacramentum infirmus non suscepit, nec contritionem elicit, nam tunc videtur ex obligatione Charitatis ad se ipsum, teneri ad suscipiendam Extremam-Unionem; ut si forte sit in peccato sibi non cognito, gratiam cum attititione acquirat, justusque decedat.*

9. *Atque id, quod in hac secunda exceptione dictum est, debere etiam servari à Ministris, & assidentibus circa infirmum, operæ pretium est, advertere.*

10. *Denique Prælati, & Parochi, sub quam obligatione tenentur ad hoc Sacramentum suis ovibus administrandum, dicam cap. 4. nu. 5.*

§. VI.

Quando reiterari potest Extrema-
Unctio.

1. **Q**uamvis Extrema-Unctio Characterem non imprimat, ut supponit Tridentinum & ex Eugenio Quarti definitione, nihilominus, eodem periculo mortis perseverante, iterari, nec licitè, nec validè potest, quia semel habita, sufficit pro eodem periculo, ut ex usu Ecclesiæ constat antiquissimo. At si novum superveniat periculum, licet infirmitas non cessaverit, validè poterit, & licitè, quia tunc censetur alia nova infirmitas, atque adeò novo remedio, novoque indigens auxilio.

2. *Hæc sunt certa, & omnibus obvia. Verum gravis difficultas apud Doctores agitur, quonam modo hoc novum periculum cognosci possit? Quod tamen ex sequentibus eorundem Doctorum explicationibus habebis, spero, manifestè.*

3. *Hurtadus b sic loquitur. Ut verò novum h. 6. Hurt. ad sit periculum, non requiritur majus temporis de Extr. intervallum, quàm, quòd requiritur, ut infirmus Vnc. diff. dicatur prius periculum evasisse, seu fuisse extra 10. sine illud.*

4. *Bonacina i sic. Si status, inquit, Infirmi- i Bonac. d. tatis mutetur, potest iterari Extrema- Unctio. Ita- 8. de Extr. quo, si existens in periculo mortis infirmus percepit un. q. unie. Extremam-Unionem, deinde per aliquot dies p. 6. nu. 4. evasit mortis periculum; ut si, per mensem, convalescit à periculo mortis, potest iterum recipere hoc Sacramentum, si iterum incidat in grave eiusdem mortis periculum.*

5. *Suarez k cum dixisset, frivolum esse, ad k Suar. iterandam Extremam-Unionem, unius To. 4. in 3. anni interruptione postulare, vel unius mensis; sic addit. Idèò hac regula non est admodum sect. 4. n. 7. certa, idèòque prudenti arbitrio hoc relinquendū est, ut nimirum, considerata diuturnitate aegritudinis, & statuum eius, & interruptionis eorum inter se, practica, & communi existimatione, illa censentur diversa pericula, & status ita diversi, & perinde se habeant, ac si essent morbi omnino distincti.*

6. *Coninck l ita docet, Intervallum inter l Conin. d. periculū transactum, & periculum novum in ea- 19. de Ex- dem infirmitate, debet esse notabile, id est tantum, tr. Vn. d. 8. ut utrumq; periculum, non solum secundū appa- n. 26. rentiam, & effectus, sed in re ipsa possit dici distinctum.*

aliquod oriatur Parochis, quod nequam fit, si Religiosus Religiosum inungat, in quos nulla Parochus Jurisdictione gaudet.

§. IV.

De adjutore ministrantis hoc Sacramentum.

1. **A**Djutor, seu respondens Sacerdoti hoc Sacramentum ministranti, indicavi supra, solere esse Clericum, immò sufficere etiam Laicum, & aliquando posse nullum adesse. Inquit nunc præterea, an liceat esse Fœminam?

Respondeo, nequaquam licere: nec scilicet, respondeo ad preces, nec multò magis, tergendò sensus infirmi uncti.

Quid si deficient viri omnes? Adhuc sentio cum Quintan. a. potius Sacerdotem sibi debere respondere, & eundem ipsū abstergere unctiones, quam Fœminam adhibere. Nam ex una parte, ejusmodi adjutorem adesse, non est necessarium in hac functione, & ex alia Fœminæ in Sacris Canonibus semper arcentur ab immediatis hisce Ministeriis Sacramentorum.

CAPUT IV.

Quo tempore ministrari potest
Extrema-Unctio.

1. **Q**uacumque hora, quocumque tempore, quocumque die: non enim est, unde coarctatum sit ejusmodi tempus.

Finis de Extrema-Unctione.

Laudes D. E. O., Beatiss. Virgini, ac B. Aloysii.

Tamburinus de Sacramentis.

HL

LIBER

2. Solum in tempore Interdicti prohibitum id invenimus in Sacro Textu. b

3. Excipitamen ab hac prohibitione debent, Primò, ii, quibus pro illo tempore concessum est privilegium, (quod an, & quatenus concedatur à Bulla Cruciata dicitur in Trac. de Interdicto, e ubi etiam dicitur, quoad Religiosos.

8. Excipe Secundò, quando moriturus Sacramentum Pœnitentiæ recipere non potuit; nam in hoc casu Extrema-Unctio est medium valdè probabiliter necessarium ad animæ infirmi salutem, unde illam non prohibet Ecclesia, sicut, nec tunc prohibet collationem Sacramenti Pœnitentiæ.

Quoniam verò acquiri primam gratiam, & peccatum oblitum remitti Fideli Baptizato per susceptionem aliorum Sacramentorum bona fide, & cum attritione factam, est solum probabile; d per Pœnitentiam verò; & Extremam-Unctionem fit moraliter certum, ideo puto non esse alienum ab Ecclesiæ pietate concedere, ut infirmus, si tempore interdicti non potuit recipere Sacramentum Pœnitentiæ, (esto receperit aliquod aliud Sacramentum, etiam Eucharistiam) posse Extremam-Unctionem rite suscipere, illique a Sacerdote eam ministrari, ut scilicet certius ejus salutem consultatur.

b C. Quid in re, de pœnit. & remis.

c Interim lege Lud. à Cruc. in exped.

Bulle Cruc. c. 5. dub. 5. n. 1.

d Suar. de extr. Vnct. d. 41. sec. 1. n. 19.

e Suar. ibidem.

o(30

6